

de stakkels Fæstebønder ere ikke tjente med, at vi kun arbejde med at træde Møllen uden at faae Andet ud deraf end Vind. Jeg skal oplyse, hvorledes det i vore Dage seer ud paa det Gods, jeg er fra; — jeg har før oplyst det fra en tidligere Tid, men skal nu omtale den nyere Tid. Man tager Jord fra Fæstegaardene og lægger det ud til Skov og siger: Det have vi Lov til, for at opelske Skovdriften; — man tager ogsaa Jord fra Fæstegaarde og lægger det til de store Avls- og Forpagtergaarde og siger: Det er med Fæsternes Samtykke; men jeg veed, at de ere truede til at give dette Samtykke, idet man, naar det er en Enke eller gammel Mand, der kunde ønske, at Gaarden dog skulde gaae over til et af deres Børn, siger til dem: Dersom I ikke sige Ja til, at vi tage Jorden, skal aldrig noget af Eders Børn faae Noget paa hele Godset. Jeg kjender et Sted, hvorfra der er taget 50—60 Tdr. Land, saa at der kun er blevet 17 Tdr. Land tilbage, og derefter har man leiet Fæsteren den Jord, man har frataget ham, for 10 Rd. aarlig af hver Td. Land. Jeg kjender et Sted, der var fæstet af en gammel Mand og en svag Kone; de ønskede, at deres Søn skulde have det Sted, hvorpaa de havde virket og arbejdet, men Gieren tog den halve Jord fra Stedet og tog dog de samme Afgifter, som der var svaret før. Sønnen kan naturligtvis nu ikke svare disse Afgifter, saalidt som Aftægten til Forældrene, og der er saaledes Udset til, at de Alle komme under Fattigvæsenet. Den ærede Rigsdagsmand for Kjøbenhavn's 5te Valgkreds (Lillisch) sagde, at man havde forbitret Godsseierne, men skulde det ikke være Godsseierne, som havde forbitret Bondestanden imod sig? Naar man giver Godsseierne fri Raadighed til at tage ligesaa Meget, de ville, og mere, end Gaardene kunne inbringe, hvorledes vil man saa kunne troe, at Bønderne kunne betale de store Skatter til de Udgifter, vi her bevilge, tilligemed den store Fattigskat og de store Udgifter til Skolerne; hvor skulde de faae Penge fra til det? Dette troer jeg tydelig viser, at det ikke er Bondestanden, der forbitrer Godsseierne, men omvendt. Den ærede Rigsdagsmand sagde ogsaa, at Almeenvellet maatte kræve en saadan Lov, førend den kunde komme

ud; men naar Landet er saaledes trykket, at man i Kjøbstæderne ikke seer en eneste Landmand, som vil handle, naar Bøndernes Penge ere gaaede over til Godsseierne, saa at de knap have det Allernødvendigste, saa gaae Kjøbstæderne under, thi Godsseierne kjøbe gjerne hvad de skulle bruge i Udlandet, og naar baade Kjøbstad og Land ere isærd med at gaae under, saa troer jeg meget vel, man kan sige, at Almeenvellet kræver, at en saadan Lov kommer ud. Kjøbstadfolkene begribe selv, at det seer fort ud for dem, og Mange have for mig beklaget sig over, at de i hele Uger ikke see en eneste Landmand i deres By. Hvilke ere Følgerne af, at vi Bondevenner saalænge have arbejdet paa at faae en Fæstelov? Det er den, at der er en saadan Forbittrelse mod Bondevennerne hos Godsseierne, at saasnart Een er Medlem af deres Selskab, bliver han ganske udelukket fra at faae Fæste, ja det gaaer saavidt, at naar der er Spørgsmaal om, hvorvidt den eller den kan faae det eller det Sted, saa sendes der Sedler omkring, hvori der forespørges, om det er en af disse Bondevenner, om han har arbejdet paa denne Fæstelov. Det er nu netop disse Bondevenner, der have indseet, at de mangle Meget i Oplysning, og da de nødtigt ville have, at deres Børn ogsaa skulle mangle Oplysning, saa have de sendt dem til Bondehøiskolerne for at blive oplærte, men det koster ikke saa lidt; det er Bondevennerne, som overalt have været med, hvor Borgerpligten har krævet det; de have passet deres Gjerning og frivilligt offret Gaver til nyttige Diemed. Derimod er der nogle Andre, som troe, at vi kun leve af Godsseiernes Naade og Barmhertighed; de sætte ikke Noget paa deres Børn, de putte deres Penge i Lommen, de give ingen frivillige Gaver, de reise ingensteds hen, hvor deres Borgerpligt kunde kalde dem, de have Penge, og naar en Gaard eller et Huus er blevet ledigt, kunne de overbyde disse folkelige Frihedsmænd, som ingen Penge have, som have sat deres Penge til. Men skal nu denne Oplysning trænges saaledes tilbage, skulde Godsseierne kun faae saadanne Folk, som hverken have Lyst til eller ville give en Skilling for at lære Noget, og hvis Børn Intet kjende, fordi der ei er sat